

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра політології і соціології

СИСТЕМА БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ І СХІДНОЇ ЄВРОПИ
У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД
(1946-2006 рр.)

Матеріали регіональної науково-практичної
конференції

*Присвячена 60-й річниці початку
Холодної війни між Сходом і Заходом*

Рівне – 2008

УДК 327.1946/2006”
ББК 66/07
С 40

Система безпеки в країнах Центральної і Східної Європи післявоєнного періоду (1946-2006 рр.): Збірник наукових праць. – Рівне: РДГУ, 2008. – 228 с.

Голова редакційної колегії:

Постоловський Р.М. – завідувач кафедри всесвітньої історії, професор, кандидат історичних наук, ректор РДГУ.

Редакційна колегія:

Терешко Ю.М. – завідувач кафедри політології і соціології, доцент кандидат історичних наук (відповідальний редактор);

Шеретюк В.М. – декан історико-соціологічного факультету, доцент кафедри історії України, кандидат історичних наук;

Гон М.М. – доцент кафедри всесвітньої історії, кандидат політичних наук;

Жилюк С.І. – завідувач кафедри політичних наук РДГУ, професор, доктор історичних наук;

Ткаченко Г.І. – завідувач кафедри політології, соціології та права НУВГП, доцент кандидат політичних наук;

Трофимович В.В. – завідувач кафедри історії Національного університету „Острозька академія”, професор, доктор історичних наук;

Черній А.Л. – доцент кафедри політичних наук, кандидат політичних наук;

Христюк Т.А. – доцент кафедри політології і соціології, кандидат історичних наук.

Рецензенти:

Троян С.С. – завідувач кафедри міжнародних відносин і країнознавства РІС КСУ, професор, доктор історичних наук;

Тихомирова Є.Б. – завідувач кафедри міжнародної інформації РІС КСУ, професор, доктор політичних наук.

Адреса редакційної колегії: м. Рівне, 33027, вул. Остафова 29, історико-соціологічний факультет, кафедра політології і соціології, кабінет № 410.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету у. Протокол № 5 від 29 грудня 2006 року.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2007.

Повертаючись до історії конфлікту, слід зазначити той факт, що в період „кипіння балканського котла” міжнародне співтовариство не мало єдиної думки. Ситуація на Балканах ускладнювалася тим, що в конфлікті поєднувалися національні, політичні й конфесійні фактори.

Косовська криза продемонструвала наскільки далеко просунулися європейці та американці на шляху до воєн майбутнього, ведучи пошук нетрадиційних форм застосування військової сили (наприклад, миротворчі операції), та розробляючи теорію і практику обмеженої війни, у ході якої уражається лише те, що потрібно (збереження злітної смуги пришттинського аеропорту чудовий тому приклад).

Країни Заходу довели, що успішно ведуть дослідження в галузі високоточних засобів ураження, та зброї, що не руйнує (наприклад, застосування в Югославії зброї, що лише тимчасово виводить з ладу енергетичні системи).

„Союзна сила” задумувалася як безкровна операція по виведенню з ладу системи керування країною. Передбачалося, що демонстрація можливостей західної зброї зламає бажання режиму С.Мілошевича опиратися. Перший місяць війна справді була такою. Високоточна зброя (ВТО) складала 95% від усіх застосовуваних засобів ураження. Ніколи в історії людства такі масштабні напади не супроводжувалися настільки малими жертвами. Однак, на початку травня ситуація різко змінилася: частка ВТО скоротилася до 35%. Навряд чи є випадковим збігом, що С.Мілошевич капітулював після того, як почалося масоване знищення системи енергопостачання, характерне уже для традиційних воєн.

В оцінках операції „Союзна сила” світове співтовариство є не однотайним. Але поступово на Заході складається новий підхід, заснований на приматі прав людини над міжнародним правом, яке спирається на фундаментальну категорію державного суверенітету. Існує розбіжність, якщо не пряме протиріччя, між правилами світового порядку покладеними в основу Статуту ООН і правами, сформульованими в Загальній Декларації прав людини. Статут забороняє застосування сили, що порушує державний суверенітет. Декларація ж захищає права індивідуума від тиску з боку держави. У цю „прогалину” і „втиснувся” блок НАТО зі своєю операцією в Югославії [2, 48].

Внаслідок військових дій Альянсу ускладнилася міжнародна ситуація у всьому світі. Косівський конфлікт вкрай загострив і без того запалювані в той час російсько-американські відносини. Росія призупинила політичні і військові контакти з НАТО. Військова акція Північноатлантичного блоку проти Югославії викликала найбільш гостре і небезпечне протистояння Москви і Вашингтона не тільки за

період після закінчення „холодної війни”, але, мабуть, ще й з часів Карибської кризи.

В основі Косовського конфлікту – суперечність, найголовніша причина якої – протиріччя між ростом національної самосвідомості косовських албанців, можливістю реалізації їхнього права на самовизначення, та бажанням зберегти територіальну цілісність і непорушність кордонів держави з боку сербського керівництва. І, очевидно, що наша країна повинна взяти уроки з цієї проблеми.

Література

1. Васильева Н. В. Международная конференция „Человек на Балканах в эпоху кризисов и политических столкновений XX века” // Славяноведение. – 2001. – №1. – С. 114-116.
2. Волков В. К. „Новый мировой порядок” и Балканский кризис 90-х годов // Новая и новейшая история. – 2002. – № 2. – С.11-51.
3. Довідник НАТО. – Брюссель – Київ., 2001. – 608 с.
4. Косик В. Н. Опыт истории страны, которой не было (Сербия в 1918-1941 г.г.) // Славяноведение. – 2002. – №5. – С. 22-35.
5. Кривогуз И. М. Революции и реформы в странах Центральной и Юго-Восточной Европы // Препод. ист. в шк. – 2001. – № 8. – С. 11-22.

УДК 327.5(477)

Романович Т. І.

дипломниця 5-го курсу ІСФ
РДГУ

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК УКРАЇНА – НАТО: ІНТЕГРАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ

На сучасному етапі розвитку людства, вестернізації пострадянського, в нашому ж випадку, українського суспільства, трансформації моральних цінностей, вкрай гостро стоїть питання про вступ України до однієї з двох могутніх організацій світу; як пересічні громадяни країни так і політики не можуть визначитися з тим, „куди йти” і тяжіють до двох головних зовнішньополітичних векторів:

1. Західного (Євроатлантична інтеграція);
2. Східного (Вступ в СЕП).

Дана проблема є найактуальнішою у вирі міжнародного політичного життя нашої держави, оскільки нараховується чимало як прихильників так і опонентів даного акту.

Експерти Центру Розумкова запитували в громадян які наслідки, на їх думку, буде мати для України вибір визначеної моделі національної безпеки. Результати опитування розміщені в таблиці 1.

Які наслідки для України буде мати її вступ в НАТО?

Погіршення відносин України з Росією і Білорусією	53.0
Примусить українських солдат брати участь у воєнних операціях в інтересах США	48.1
Загострить напруження в українському суспільстві	34.8
Потягне за собою введення проти України економічних санкцій з сторони Росії	31.4
Потягне за собою збільшення затрат на оборону	30.2
Приведе до падіння оборонно-промислового комплексу України	17.4
Надасть Україні гарантії безпеки	15.8
Збільшить міжнародний авторитет України	13.6
Привабить в країну іноземних інвесторів	11.0
Буде сприяти розвитку оборонно-промислового комплексу України	10.2
Буде сприяти розвитку в країні демократії, забезпеченню прав і свобод громадян	9.1
Дозволить Україні зменшити затрати на оборону	6.8
Буде сприяти збільшенню прозорості і ефективності влади	5.0

Головною причиною невизначеності є необхідність громадян не лише в діяльності даних організацій, але і нерозуміння самої концепції колективної безпеки, що і призводить до неможливості аналізу і здійснення вибору.

Слід зазначити, що виникненню даної концепції сприяв прямий вплив деяких чинників, таких як поява нових загроз миру та стабільному розвитку на європейському континенті, ліквідація біполярної системи міжнародної безпеки при цьому, більшість із цих загроз носила військовий характер.

Концепція колективної безпеки припускає довгострокові офіційні зобов'язання, які беруть на себе групи держав для зміцнення безпеки кожного члена відповідної групи в межах їхнього загального простору. Дана концепція спрямована всередину самої себе, насамперед, для вирішення проблеми союзу, при необхідності певного регіону, в ідеалі – світу.

Основними принципами колективної безпеки є:

1. мирне врегулювання суперечок між учасниками системи: відмова від застосування сили;

2. колективна реакція у разі агресії одного з учасників проти іншого;

3. мирне врегулювання спорів на основі міжнародного права.
У сучасних теоріях поширена концепція „розширеної” системи колективної безпеки, логічним завершенням якої є комплекс заходів для оборони від зовнішньої агресії, тобто колективна оборона включається в поняття „колективна безпека”. Дані засади яскраво відображені в сучасних офіційних документах.

Система колективної оборони є системою, що поєднує держави певного регіону і спрямована проти зовнішнього ворога.

Фактично система колективної безпеки була сформована після Другої світової війни, внаслідок протистояння СРСР і США, НАТО і ОВД. Аналізуючи систему колективної безпеки часів „холодної війни”, можна зробити висновок про те, що в деяких випадках її механізми не діяли, а відбувалося функціонування принципу балансу сил, але на біполярній основі. Дві наддержави встановили ядерну рівновагу сил і прагнули ретельно дотримуватися статусу-кво, оскільки порушення даної умови загрожувало взагалі самій можливості існування людства, як зазначав про біполярність французький автор, класик школи політичного реалізму Арон „...така система сама по собі не може бути більш нестабільною чи більш агресивною, ніж багатополарна система, однак загальна і безжалісна війна створює для неї серйозніші загрози. Справді, якщо всі політичні утворення належать до того чи іншого табору, то будь-який тип локального конфлікту стосується всієї системи” [6].

По закінченні „холодної війни” з'явилася нова концепція безпеки, в якій зроблено спробу позбутися прийомів нещодавнього минулого і перейти від конфронтації до співробітництва, від залякування до переконання, від постфактного реагування на конфлікти до запобігання їм, від таємності до транспарентності, від односторонніх дій до кооперації.

Що ж стосується останнього, то навіть на міжнаціональному рівні нашої незалежності, з таким мусимо констатувати той факт, що „згідно з результатами жовтневого соціологічного опитування Центру Розумкова лише 3% респондентів визнали рівень власної обізнаності про НАТО високим, майже половина – низьким, 12% повідомили, що не мають ніякої інформації. Лише 0,2% опитаних проявили знання реальних вимог, які висуває альянс до України, в разі її приєднання” [1; 95].

Незважаючи на такий низький рівень обізнаності наших громадян спостерігається поляризація по ознаках ставлення до Альянсу і вступу в його лави України. Спираючись на вітчизняних експертів, можна з впевненістю заявляти, що Україні необхідно вступити в НАТО, але згідно даних Центру Розумкова лише 15 – 20%

громадян підтримують думку про необхідність приєднання України до Альянсу, а біля 60% громадян є її опонентами.

Постає цілком логічне запитання: чим викликане таке різнобічне ставлення деяких соціальних груп до перспективи входження до Альянсу? Якщо розглядати дану проблему в проекції на період існування Радянського Союзу, то відразу зрозумілим стає відчайдушне несприйняття і недопущення самої думки про інтеграцію України в НАТО, поскільки не слід оминати увагою такі інформаційні кампанії партійного керівництва, які були спрямовані на формування крайньої негативної оцінки до Північноатлантичного Альянсу. У військовому середовищі весь час озирались на НАТО, закликаючи до постійної готовності в будь-яку хвилину дати відсіч агресору. Через шкільну, вузівську і армійську службу проходили мільйони радянських людей.

Вислів „НАТО – ворог”, який не так давно доводилося чути нам з Кримського півострову ніби повстав крізь роки, важко повірити в те, що цей штамп міг настільки глибоко вкоренитися у свідомість кількох поколінь громадян Радянського союзу, зокрема українців. Слід віддати належне ефективності цієї пропаганди. Це значною мірою пояснює той факт, що серед найбільш активних противників вступу до Альянсу чимала кількість наших співвітчизників-ветеранів, які колись спільними зусиллями з американцями, британцями, поляками та представниками інших народів (нині соратники-члени НАТО) врятували людство від фашизму.

Проте, з невідомих широкому загалу мотивів рідко афішується той факт, що саме ця організація була створена за ініціативою колишніх союзників СРСР по антигітлерівській коаліції; на відміну від розп'яченої у політичній грі ними слов'янської єдності, як „фатальної переваги” щодо підігрівання антинатовських настроїв; дивним лише залишається один момент: чому в цій „слов'янській єдності” часто фігурують Росія і Білорусь, при цьому випускаються інші слов'янські країни, які вже приєдналися до Блоку, а їх не так і мало: Польща, Словаччина, Болгарія, Чехія, Словенія [2; 121].

Не останнє місце щодо негативних настроїв стосовно НАТО, посідає далеко позитивне ставлення освічених прошарків населення, зокрема, військових ветеранів; недостатня інформаційна робота серед населення, недостатня прозорість політичної мотивації вступу України в НАТО.

В умовах, які склалися в процесі післявоєнного протистояння двох наддержав: США і СРСР, доктрина Варшавського договору містила до банального зрозумілу і просту політичну мотивацію, в якій були як прихильники так і опоненти, але як це не парадоксально повноцінної заміни якій, в новітніх умовах розвитку політичної думки так і не вироблено. Здавалося б, що є легше ніж досягнути в

мирний час в оточенні добросусідських країн, серед яких не виділяється потенційний агресор, суспільної і політичної підтримки в питаннях, які стосуються безпеки країни. Проте ця мета виглядає безнадійно недосяжною, адже необхідно відшукати потрібні аргументи (зрозумілі для пересічної людини), правильний політичний підхід.

На сучасному етапі розвитку нашої держави, в руслі останніх політичних змін, потребує перегляду і відношення України до НАТО. Слід звернути увагу на той факт, що від 1999 року, країни, що прагнуть вступити до Альянсу, беруть участь в ППЧ (програма, яка спрямована на підтримку країн-партнерів, які мають намір вступити до НАТО, досягти стандартів Альянсу).

До недалекого минулого керівництво нашої держави продовжувало готувати країни до вступу в НАТО, адже шлях до членства в Альянсі сповнений „іспитів на придатність”: кожна країна проходить індивідуальний відбір, на основі досягнень у виконанні ППЧ, потім отримує офіційне запрошення НАТО розпочати переговори про вступ до Альянсу. Подальші етапи процесу:

- переговори про вступ з представниками НАТО;
- запрошені надсилають листи про наміри до НАТО, разом з графіками термінів завершення реформ, що здійснювалися в межах процесу ППЧ;
- країни НАТО підписують протоколи про вступ;
- країни НАТО ратифікують протоколи про вступ;
- Генеральний секретар запрошує потенційних нових членів приєднатися до Північноатлантичного договору;
- запрошені приєднуються до Північноатлантичного договору відповідно до їх національних процедур;
- після передачі офіційних інструментів приєднання Державному департаменту США, який є депозитарієм договору, запрошені стають членами НАТО [3; 105].

Дану процедуру неможливо назвати легкою, проте країни, які мають на меті захистити свою цілісність і недоторканість, все ж намагаються дотримуватись всіх її пунктів. Але все ж, незважаючи на ці аспекти, наша країна веде діалог з НАТО. Зокрема, під час візиту Генерального секретаря Альянсу Яапа де Хооп Схеффера українським урядом було представлено документ для обговорення Інтенсифікованого діалогу Україна-НАТО, який розглядається Альянсом і слугуватиме за основу для конструктивної дискусії на рівні експертів.

Даний документ для обговорення є першим конкретним кроком в процесі Інтенсифікованого діалогу від його початку на неофіційній зустрічі міністрів закордонних справ країн-членів Альянсу і України. Документ є особливим ще й через те, що в ньому

висвітлено ключові питання викладені в Дослідженні про розширення НАТО 1995 рік, так і внутрішня і зовнішня політика стосовно реформування у сфері оборони і безпеки, не залишилися поза увагою питання правові і питання безпеки. Також в документі наявні поставлені Україною запитання про те, що для неї буде означати членство в Альянсі.

Аналогічне питання, а саме які наслідки для України буде мати її вступ в Альянс, – було поставлене перед 2006 громадянами, віком від 18 років у всіх регіонах України з 19 по 26 жовтня 2006 р. Експертами Центру Розумкова, результати опитування розміщені в таблиці 2.

Які наслідки у вказаних сферах буде мати для України вибір окремої моделі національної безпеки?

Наслідки сфери	Позитивні		Негативні		Ні	
	НАТО	Нейтралітет	НАТО	Нейтралітет	НАТО	Нейтралітет
Відношення з ЄС	86,3	17,9	5,3	46,3	1,1	23,2
Міжнародний авторитет	81,1	20,0	1,1	44,2	8,4	25,3
Розвиток демократії	77,9	17,9	1,1	34,7	14,7	38,9
Безпека	77,9	14,7	9,5	60,0	3,2	12,6
Економічна ситуація	56,8	17,9	8,4	40,0	16,8	28,4
Оборонно-промисловий комплекс	55,8	22,1	20,0	51,6	6,3	16,8
Стабільність в суспільстві	29,5	29,5	28,4	20,0	17,9	29,5
Відносини з Росією	5,3	51,6	76,9	17,9	9,5	21,1

Декларуючи, той чи інший політичний курс, наші лідери якось дивно ведуть себе з громадською думкою. Відносно прискореного курсу євроатлантичної інтеграції, вони вважають, що необізнаність громадян заважає тим приймати участь у формуванні „правильної” державної політики, але цей же факт необізнаності не заважає і політикам іншого табору використовувати його на свою користь.

Проте, звернемось до політиків, які все ж таки підтверджують готовність держави просуватись.

Українські політики підтверджують готовність держави просуватися далі у сфері реформ і підвищення рівня демократії, а

також виконання ряду інших вимог, які ставляться перед країною, яка прагне приєднатися до Альянсу:

- функціонування демократичної системи, яка ґрунтується на ринковій економіці;

- ставлення до національних меншин відповідно до принципів, які встановлені ОБСЄ;

- взяття зобов'язань щодо врегулювання суперечок із сусідами виключно мирним шляхом;

- спроможність і готовність надати військовий внесок до Альянсу та забезпечити взаємодію із силами інших країн-членів;

- дотримання зобов'язань щодо демократизації цивільно-військових відносин і організаційних структур.

Беззаперечним є той факт, що початок інтенсифікованого діалогу Україна – НАТО є прогресом не лише в сфері зовнішньої політики країни, а загалом є визначним фактом в історії української дипломатії. Проте хибною буде думка про те, що з початком діалогу Україна обмине всі вимоги, які ставляться перед країнами, що прагнуть вступити до Альянсу, але НАТО та країни, які до неї входять зобов'язуються надавати допомогу і консультації протягом всього процесу, однак темпи просування цілком залежать від України.

Документ „Удосконалення співробітництва Україна-НАТО”, – короткотермінові дії якого були прийняті у Вільнюсі, наводиться ряд пріоритетів на найближче майбутнє, де НАТО і Україна співпрацюватимуть для досягнення найголовніших цілей реформування.

Що ж до короткотермінових дій, то вони зосереджені в таких головних сферах:

- зміцнення демократичних інституцій;
- інтенсифікація політичного діалогу;
- активізація інформування громадськості;
- подолання економічних та соціальних наслідків реформ.

Даний пакет короткострокових заходів має зосередити увагу на практичній співпраці у сприянні виконанню нагальних завдань реформування. Що стосується плану дій Україна-НАТО, то він визначає низку довгострокових стратегічних заходів, які мають наблизити Україну до реалізації її євроатлантичних інтеграційних прагнень.

Могла б наблизити Україну до НАТО Ризька зустріч, але вона не була „саммітом розширення”, як передбачалося ще півроку тому. Хорватія, Македонія і Албанія так і не отримали запрошення, про приєднання до Плану дій відносно членства в НАТО.

На самміті прийнято декларацію, в якій зазначалась необхідність продовження курсу відкритих дверей. В заключному документі члени Альянсу оцінили вклад нашої країни в спільну

безпеку, відмітили успіхи України, які були досягнуті в рамках її Інтенсифікованого діалогу з НАТО, і було знову заявлено про готовність країн-членів Альянсу допомагати нашій державі у подоланні труднощів на шляху вступу в НАТО.

Незважаючи на крах ілюзій стосовно Ризького самміту, прихильники ідей вступу України в лави Альянсу житимуть ідеєю до 2008 р., а коли відбудеться самміт розширення, до цього часу наша держава має реальні шанси виконати своє „домашнє завдання”.

Література

1. Авраменко О. Вступ до НАТО: „за” і „проти”: [Пошук переконливої політичної мотивації] // Політика і час. – 2006. – № 1 (94-96).
2. Довідник читача: Стамбульський саміт. – 2004 р. – 140 с.
3. Дубина О. „Тіні забутих блоків”: (Геополітика) // Сучасність. – 2006. – № 1 (81-93).
4. Кравченко В. Самміт в семейном кругу // Зеркало недели. – 2006. – № 46.
5. Сунгуровський Н. Центр Розумкова, Україна – НАТО: проблема сознательного вибору // Зеркало недели. – 2006. – № 46.
6. Храбан І. Концепції колективної та кооперативної міжнародної безпеки // Політика і час. – 2006. – № 1(24-30).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Березняк Валентина Іванівна – старший викладач кафедри політології і соціології РДГУ, фахівець з історії держави і права зарубіжних країн, теорії держави і права зарубіжних країн.

Бжежинський Збігнев – відомий американський політтехнолог, фахівець з геополітики, радник президентів США від консервативної партії (Рональда Рейгана, Джорджа Буша старшого, молодшого). Автор праці „Велика шахівниця”. Адвокат України у міжнародних організаціях.

Гень Олена Михайлівна – старший викладач кафедри політології і соціології РДГУ, фахівець з правознавства, методики викладання права, всесвітньої історії (політична історія Чехословаччини ХХ ст.).

Герасимчук Таміла Федорівна – к. і. н., в. о. доцента кафедри політичних наук РДГУ, фахівець з теорії політики, теорії міжнародних відносин, державної політики. Тема дисертації „Країни Центральної Європи в політиці Європейського союзу (1989-2004 рр.)”.

Гон Максим Мойсейович – канд. політ. н., доцент кафедри всесвітньої історії РДГУ, фахівець з етнополітології, всесвітньої історії, політичної історії України. Автор монографій „Особливості міжетнічної взаємодії в контексті політичних процесів на західноукраїнських землях у міжвоєнний період”. – Рівне, 2006. – 431 с. та „Із кривою на самоті. Українсько-єврейські взаємини на західноукраїнських землях у складі Польщі (1935-1939)”. – Рівне, 2005. – 192 с.

Гончарова Наталія Олександрівна – студентка IV курсу, психолого-природничого факультету РДГУ, спеціальність: „Психологія. Правознавство”.

Демчук Лілія Василівна – викладач кафедри політології і соціології РДГУ, фахівець з міжнародного права, правоохоронних органів, конституційного права зарубіжних країн.

Десятничук Ігор Олексійович – викладач кафедри всесвітньої історії, аспірант (науковий керівник проф. Постоловський Р.М.), спеціальність: „Всесвітня історія”.

Дубей Валентина Іванівна – старший викладач кафедри політології і соціології РДГУ, фахівець з цивільного права, сімейного права, трудового права, автор практикуму „Трудове право”. – Рівне, 2005 та навчального посібника „Правознавство”. – Рівне, 2007.

Козачок Віктор Федорович – викладач кафедри політології і соціології РДГУ, фахівець з правознавства. Тема магістерської роботи „Особливості оксамитових революцій на пострадянському просторі”.

ЗМІСТ

I. АНТИТОТАЛІТАРНІ РУХИ В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ 50-80 рр. XX ст.

Терешко Ю.М. Причини придушення „Празької весни” та окупації Чехословаччини 1968 року військами країн-членів Організації Варшавського договору (ОВД).....	3
Десятничук І.О. „Празька весна” 1968 р.: внутрішньополітичний аспект підтримки безпеки Чехословаччини.....	21
Субот О.А. Організація Варшавського договору як каталізатор політичної нестабільності у Східній Європі.....	26
Ларькіна Л.М. Реакція Кремля на угорські події 1956 року, позиція ООН та західних держав.....	31
Рибак А., Каляєв А. Оунівська публіцистика 1950-х років про ставлення західних держав до радянського тоталітарного блоку.....	40
Гончарова Н.О. Придушення радянськими військами червненого повстання 1953 року в НДР.....	46
II. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ І СХІДНОЇ ЄВРОПИ	
Бжезинський Збігнев Холодна війна та її наслідки.....	53
Троян С.С. Вплив революційних хвиль у країнах Центрально-Східної Європи на геополітичні зміни.....	70
Гон М.М. Гармонізація міжнаціональних і міжрасових взаємин як компонент системи безпеки держав Європи.....	74
Ткаченко Г.І., Ткаченко М.Г. Мовне питання і національна безпека.....	82
Ткаченко О.М. Гендерна рівність і національна безпека України.....	88
Луценко К.В. Свобода слова в Росії: историко-политологический ракурс.....	96
Березняк В.І. Міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини як невід’ємна складова колективної системи безпеки в країнах Центральної і Східної Європи.....	101

Дубей В.І. Політика в галузі автомобільного транспорту як складова системи національної безпеки.....	109
Куделя П.І. Питання українсько-польського кордону на міжнародних конференціях в період Другої світової війни.....	117
Рогаль Й.С. Конституційно-правові основи національної безпеки України.....	123
Савенко Д.О. Военно-політичні конфлікти України та Росії в XXI ст.	128
Євсович Р., Радовенчик Т. Конституційно-правові основи оборони України.....	147
Гень О.М., Гень О.Ф. Т.Г.Масарик і нова Європа.....	154
Козачок В.Ф. Генезис російсько-грузинських конфліктних відносин.....	162

III. РОЛЬ НАТО У СТАНОВЛЕННІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ. РОЗШИРЕННЯ НАТО НА СХІД ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Герасимчук Т.Ф. Європейська безпека і США: новітні загрози глобального та регіонального рівнів.....	166
Трофимович В. Україна – Європейський Союз: деякі аспекти взаємовідносин.....	172
Санжаревський О.І. Еволюція політики республіки Білорусь щодо ОДКБ і НАТО.....	183
Христюк Т.А. Тероризм як загроза міжнародного миру, безпеки країн Європи.....	191
Шеретюк О.М. Євроінтеграційні проблеми і перспективи України.....	199
Демчук Л.В. Діяльність Ради Безпеки ООН в підтриманні миру і безпеки в світі та країнах Центральної і Східної Європи.....	206
Назарук В. Конфлікт у Косово. Роль НАТО.....	213
Романович Т.І. Взаємозв’язок Україна – НАТО: інтеграційні перспективи.....	218
Відомості про авторів.....	226

Наукове видання

**СИСТЕМА БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ
І СХІДНОЇ ЄВРОПИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД
(1946-2006 рр.)**

Матеріали регіональної науково-практичної конференції

Відповідальний за випуск – *Шеретюк В.М.*

Відповідальний редактор – *Терешко Ю.М.*

Комп'ютерна верстка – *Третьяк О.Ю.*

УДК 32
ББК 66.0
П 16

Система безпеки в країнах Центральної і Східної Європи післявоєнного періоду (1946-2006 рр.): збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2008. – 228 с.

Підписано до друку 28.05.2008 р. Формат 60x84 1/16.

Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.

Друк ізографічний. Умовин. друк. арк. 13,9.

Замовлення №53/1. Наклад 100 прим.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету,
вул. С.Бандери, 12, м. Рівне, Україна, 33028.